

ELDGOS Í VÁGUM

LOYNDARMÁLIÐ

- Tá vit stóðu har úti í Tindhólmi og høvdu arbeitt nakrar dagar á sunnaru síðuni, vendu vit okkum við og hugdu yvir á Bíggjarskor. Tá byrjaði tað stóra bílætið at opinbera seg fyri okkum. Vit høvdu sæð fornar, stórar dalar í berginum og grót, ið var líka stórt sum hús, ið var bóltað oman eftir hesum dølum. Vit vistu at stórir hæddarmunur má til fyri at skapa tílík fyrbrigdi. Tá ið vit so settu hetta saman, við tí vit nú sóu í Bíggjarskor, vóru vit á einum máli um, at talan var um eitt gosfjall. Ella rættari partar av einum gosfjalli, ið er burtur nú, greiðir Uni Árting frá um lötuna, tá føroyskir jarðfrøðingar varnaðust leivdirnar av einum gosfjalli í Sørvágsfirði.

Hallur av Rana

hallur@socialurin.fo

Sørvágsfjørður goymir upp á eitt loyndarmál. Tað er eitt av teimum, ið er nógv eldri enn nakar núlivandi føroyingar. Faktiskt er tað væl eldri enn navnið Føroyar. Enntá eldri enn teir fyrstu persónarnar, ið bóru eyga við hesar oyggjar.

Granskarar á Jarðfeingi hava saman við útlenskum granskarum staðfest, at Sørvágsfjørður er gamla staðsetingin hjá einum av teimum gosfjallunum, ið var við til skapa Føroyar. Ella rættari sagt, so var helst eingin Sørvágsfjørður, tá gosfjallið var virkið fyri umleið 56 milliónir árum síðan, men granskarar hava nú staðfest, at leivdirnar av hesum gosfjalli eru grivnar í Sørvágsfirði og síggjast í Bíggjarskori og Tindhólmi.

Tað serstaka við fundinum í Sørvágsfirði er, at hóast jarðfrøðingar hava vitað, at Føroyar, eins og Ísland, eru uppbyggt av gosfjallum, so er hetta fyrstu ferð, at tað hevur eydnast at staðfesta og kortleggja stórar partar av einum heilum gosfjalli.

- Vit hava altíð sagt, at Føroyar eru uppbyggtar av gosfjallum, men vit síggja bara ikki sjálv gosfjallini. Vit síggja goshálsar, vit síggja rivur, vit síggja lavafláir og tilíkt, men

hetta er fyrstu ferð, at tað er eydnast at funnið leivdirnar av einum av gosfjallunum og staðfest hvar tað lá, sigur Uni Árting, ið er ein av jarðfrøðingunum, ið hevur arbeitt við verkætlanini.

Opinberingin á Tindhólmi

Millum jarðfrøðingar hevur Bíggjarskor altíð havt ein ávísan áhuga, men eingin neyv kanning hevur verið gjørd av økinum. Tað nærmasta hava verið nakrar lýsingar, ið Arne Noe-Nygaard og Jóannes Rasmussen (1969) hava gjørt av økinum, men eru tær ikki námind so nágreinað sum tær kanningar, ið nú eru gjørdar.

Søgan byrjaði fyri fýra ár-

Løtan tá ið vit venda fokusið móti Bíggjarskor eftir langan dag á suðursíðuni á Tindhólmi.

um síðan, tá jarðfrøðingar úr Jarðfeingi vóru við einum altjóða granskaratoymi kallað AMASE (Arctic Mars Analog Svalbard Expedition) á Tindhólmi. Endamálið við túrinum hendan dagin var at royna ymiska útgerð, ið eftir ætlan skal sendast uppá Mars í 2020. Mett verður, at jarðfrøðin á Mars líkist tí basalti og royðugróti, ið Føroyar er bygt upp av, og tí var Føroyar eitt væl egnað stað at royndarkoyra útgerðina, ið skuldi við rúmdarfar-

inum á søguligu kanningarferðina.

- Tá vit stóðu har úti í Tindhólmi og høvdu arbeitt nakrar dagar á sunnaru síðuni, vendu vit okkum við og hugdu yvir á Bíggjarskor. Tá byrjaði tað stóra bílætið at opinbera seg fyri okkum. Vit høvdu sæð fornar, stórar dalar í berginum og grót, ið var líka stórt sum hús, ið var bóltað oman eftir hesum dølum. Vit vistu at stórir hæddarmunur má til fyri at skapa tílík fyrbrigdi. Tá ið vit so settu hetta saman, við tí vit nú sóu í Bíggjarskor, vóru vit á einum máli um, at talan var um eitt gosfjall. Ella rættari partar av einum gosfjalli, ið er burtur nú, greiðir Uni Árting frá.

Løtan úti á Tindhólmi førði til, at jarðfrøðingarnar á Jarðfeingi fóru í holt við at kanna økið nærri. Tvey ár seinni kundu teir við vissu staðfesta, at bæði Bíggjarskor og Tindhólmur goyma upp á leivdirnar av einum 56 milliónum ára gomlum gosfjalli.

Størsti parturin burtur

Hóast jarðfrøðingar í dag kunna staðfesta nøkulunda hvar gosfjallið

- Vit síggja goshálsar, vit síggja rivur, vit síggja lavafláir og tilíkt, men hetta er fyrstu ferð, at tað er eydnast at funnið leivdirnar av einum av gosfjallunum og staðfest hvar tað lá

lá, so eru størsti parturin burtur í dag. Leivdirnar av hesum gosfjalli eru tó grivnar í Bíggjarskor og Tindhólmi.

- Alt gosfjallið er ikki heilt longur, og skapið av Tindhólmi, ið man sær í dag, hevur sum so einki við gosfjallið at gera. Men í tí skurðinum, ið vendir suðureftir, sæst leivd av gosfjallinum. Um man sær fyri sær ein tvørskurð av einum gosfjalli, so er Tindhólmur niðast partur á fjallasíðuni. Tað er sjálvur

Uni Árting, Hans Amundsen og Turid Madsen til arbeiðis úti í Tindhólmi.

Uni Árting, Hans Amundsen og Turid Madsen

Jarðfrøðingar í bjørgunum til arbeiðis